

ไปประชุมประเทศมองโกเลีย

นายสุจิต นิมิตกุล

ผมเดินทางไปประชุมระหว่างประเทศที่มองโกเลีย ระหว่างวันที่ 24-28 มีนาคม 2556 การประชุมครั้งนี้จัดโดยศูนย์เตรียมความพร้อมในการป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (Asian Disaster Preparedness Center) โดยเป็นการประชุมคณะกรรมการปรึกษาหารือครั้งที่ 10 เพราะได้ประชุมมาแล้ว 9 ครั้ง ในประเทศเอเชีย ผมเป็นผู้แทนประเทศไทยพร้อมกับ นายณรงค์ชัย วาสนะวิสุทธิ ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและความร่วมมือระหว่างประเทศ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดประมาณ 40 คน โดยเป็นผู้แทนของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและแปซิฟิก และผู้แทนของหน่วยงานระหว่างประเทศซึ่งให้ความร่วมมือในเรื่องการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ประเทศมองโกเลีย ตั้งอยู่ระหว่างมหาอำนาจคือ รัสเซียและประเทศจีน โดยใช้การเดินทางโดยเครื่องบินราว 7 ชั่วโมง ประเทศมองโกเลีย เป็นทะเลทราย (Gobi) มีภูเขาสูงมีพื้นที่ราบน้อย อากาศหนาวโดยปกติจะติดลบ ยกเว้นในฤดูแล้งอากาศจะอุ่นขึ้น ในระหว่างประชุมอากาศจะติดลบ ในเวลากลางคืน ส่วนกลางวันจะมีอุณหภูมิ ราว 5 เซ็นติเกรด แต่ก็ถือว่าหนาวมองโกเลียมีพลเมืองเพียง 3 ล้านเท่านั้น มีพื้นที่ใหญ่กว่าประเทศไทย 3 เท่า ประชากรราว 40 เปอร์เซ็นต์ อยู่ในเมืองหลวงชื่อ อุลานบาตอร์ การปกครองเดิมเป็นคอมมิวนิสต์ ปัจจุบันเป็นประชาธิปไตย แบ่งการปกครองออกเป็น 21 จังหวัด

การประชุมครั้งที่ 10 ของคณะกรรมการภูมิภาคว่าด้วยการหารือปี นี้ จะเป็นเรื่องการจัดการลดความเสี่ยงของภัยพิบัติต่าง ๆ (Regional Consultation Committee) โดยระดมสมองและความเห็นจากประเทศต่าง ๆ ของประเทศในเอเชียและแปซิฟิก โดยแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวทางแก้ไขและมาตรการต่าง ๆ ในการลดความเสี่ยงของภัยต่าง ๆ ที่จะจัดการอย่างไรจึงจะเกิดผลแก่ประชาชน โดยสามารถลดความเสียหายและการเสียชีวิตของประชาชนได้อย่างกว้างขวาง

เค้าโครงดำเนินการปี 2005-2015 เพื่อฟื้นฟูชาติและชุมชน ในเรื่องภัยพิบัติ ดังนี้

1. ลดความเสี่ยงของภัยพิบัติทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นโดยสร้างสถาบันเพื่อดำเนินการ

2. พิสูจน์ ประเมิน และติดตามผลเรื่องภัยพิบัติและการเตือนภัยล่วงหน้า
3. ใช้ความรู้ นวัตกรรมและให้การศึกษา เพื่อเสริมสร้าง วัฒนธรรมเกี่ยวกับความปลอดภัยและการฟื้นฟู

4. ลดองค์ประกอบของการเสี่ยงภัยทุกประเภท
5. การเตรียมความพร้อมให้เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับทุกระดับชั้น

ประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและแปซิฟิก ในการจัดการและลดความเสี่ยง จะขอยกตัวอย่างบางประเทศและประสบการณ์ที่ทำและได้ผล กรณีของฟิลิปปินส์ มีการประกาศร่วมกันของผู้นำท้องถิ่น ในการปฏิบัติจัดการและลดความเสี่ยง โดยจะทำงานร่วมกับรัฐบาลกลางและผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นบ่อยและเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ดังนี้

1. จะป้องกันและบรรเทาผลกระทบจากภัยพิบัติต่างๆ ที่จะมีในชุมชน
2. จะเตรียมความพร้อมของชุมชน ในการคาดการณ์ รองรับฟื้นฟูภัยใดๆ ที่เกิดขึ้น
3. จะฟื้นฟูความเสียหายใด ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตและทรัพย์สินของชุมชน
4. จะรวบรวมและปรับปรุง โดยสร้างพื้นฐานหลังจากเกิดภัยพิบัติ
5. จะรวบรวมเครื่องมือและวิธีปฏิบัติต่างๆ ในการจัดการภัยพิบัติ
6. จะทำให้ทุกส่วน ทุกองค์กรมีความเข้มแข็งในเรื่องการลดภัยพิบัติต่าง ๆ
7. จะให้ความสำคัญในเรื่องภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศที่เกิดขึ้น
8. จะก่อให้เกิดความร่วมมือในเรื่องการจัดการภัยพิบัติและงานปกติในการบริการต่าง ๆ ของรัฐบาลท้องถิ่น

9. จะบริการประชาชนและให้ความร่วมมือโดยปราศจากอิทธิพลทางการเมืองและศาสนา
10. จะปกป้องประชาชนจากภัยทุกประเภทและความทุกข์ยากใด ๆ ทั้งสิ้น

กรณีเวียดนามได้ดำเนินการลดภาวะเรื่องภัยพิบัติ โดยดำเนินการทั้งความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในระดับจังหวัดและระดับกระทรวง โดยได้ดำเนินการสำคัญดังต่อไปนี้

1. ได้ริเริ่มทั้งด้านกฎหมายและนโยบาย รวมทั้งจัดสรรงบประมาณ เพื่อที่จะลดภาวะเสี่ยงของภัยพิบัติและปรับปรุงความสามารถทางท้องถิ่นด้วย

2. ปรับปรุงการประสานงานเพิ่มขึ้นทั้งในกระทรวง ระหว่างกระทรวงและชุมชน
3. ปรับปรุงข้อมูลเรื่องความเสี่ยงภัยพิบัติและรวมการลงทุนที่เกี่ยวข้องด้วย
4. มีการปรึกษาหารือเพิ่มขึ้นในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น
5. จัดให้มีนโยบาย เรื่องการลดความเสี่ยงภัยพิบัติขึ้นในระดับชาติ ในปี 2009 และ 2011

6. รัฐบาลได้ผลิตเอกสารทางกฎหมาย โดยริเริ่มให้มีการประสานกลไกต่างๆ ลดความเสี่ยงภัยพิบัติต่างๆ มากขึ้น

ประสบการณ์ของปากีสถานในการลดความเสี่ยงของภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction) ต่างๆ มีดังนี้

1. เปลี่ยนทิศทางให้ความสำคัญจากการสนองของเรื่อง แรงดันมาเป็นการลดความเสี่ยงทางภัยพิบัติ

2. บูรณาการ ในการดำเนินงานเรื่อง การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติตามความจำเป็น
3. พันฟูเพื่อให้กลับคืนสู่สภาพเดิมโดยเร็ว ทั้งระดับประเทศ ระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น
4. ให้ความสำคัญกับการลดความเสี่ยงภัยเป็นสำคัญ

ผลจากการปรึกษาหารือ เรื่องลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการวางแผนใช้ที่ดิน
2. ปรับปรุงระบบเตือนภัยล่วงหน้าให้ได้ผล
3. เน้นการลดความเสี่ยง เรื่องภัยพิบัติในการพัฒนาทุกประเภท
4. ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ
5. กำหนดในหลักสูตรการศึกษา เรื่องลดความเสี่ยงทางภัยพิบัติในทุกระดับชั้น
6. การสร้างความเข้มแข็ง ผ่านการฝึกอบรม
7. ให้ความสำคัญทางการเมืองในการส่งเสริมการลดความเสี่ยงทางภัยพิบัติ
8. ให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงทั้งมหภาคและจุลภาค

นอกจากนั้น ผลลัพธ์ (Outcomes) ทางการศึกษาหรือเพิ่มเติมมีดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อป้องกันการตรวจสอบ
2. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ท้องถิ่น
3. ให้ความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยแก่โรงเรียนและโรงพยาบาล
4. ประเมินผลกระทบแก่โครงการ โครงสร้างพื้นฐาน

สรุปการลดความเสี่ยงและภัยพิบัติ (DRR) ในระดับท้องถิ่นควรดำเนินการในแนวทางดังนี้

1. ปรับปรุงการตัดสินใจในระดับท้องถิ่น เพื่อจัดสรรเงินทุน สำหรับการลดความเสี่ยงเรื่องภัยพิบัติ โดยบูรณาการกับข้อมูลความเสี่ยงทั้งหมด

2. ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับท้องถิ่นทุกระดับชั้น
3. ผู้มีส่วนได้เสียในระดับท้องถิ่น จะเป็นเจ้าของเรื่องนี้โดยตรง
4. ปรับใช้ความสามารถทั้งทางเทคนิคและการจัดการให้เหมาะสมแก่ท้องถิ่น

ชาวมองโกเลียส่วนใหญ่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพหลักไม่ว่าจะเป็น วัว แพะ แกะและม้า และปกติจะอาศัยอยู่ในกระท่อม (yurt) กระท่อมมีเตียงนอน ที่ปรุงอาหารและสำหรับความอบอุ่นมีการใช้พื้นที่ ทั้งเพื่อความอบอุ่นและทำอาหาร ยกเว้นคนในเมืองใหญ่ เช่น เมืองหลวง อุลานบาตอร์ จะอยู่ในตึก

รามบ้านช่อง ซึ่งอยู่เป็นกลุ่ม ๆ เหมือนหมู่บ้านทั่วไป อากาศหนาวมาก ทำให้ชาวเมืองมีความอดทนและเคยชินกับความหนาวดังกล่าว ประกอบกับจะต้องเคลื่อนย้ายตลอดเวลาเพื่ออพยพสัตว์ไปตามทุ่งหญ้าที่มีอย่างเหลือเฟือเพื่อคู่คล้ายกับเร่ร่อน แต่เป็นความจำเป็นตามอาชีพและทุ่งหญ้าที่อานวยและพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาไม่มีไม้ใหญ่

คนไทยจะคุ้นกับภูเขาอัลไต (Altai) จึงมีความเชื่อว่าเราอพยพมาจากภูเขาอัลไต สมัยเราเป็นเด็ก ๆ

ครู บา อาจารย์ และตำราต่างๆ จะอ้างว่าคนไทยอพยพมาจากภูเขาอัลไต และมีความเชื่อต่อเนื่องกันมาตลอด แต่ปัจจุบันมีหลายทฤษฎี บางคนว่า คนไทยไม่ได้อพยพมาจากที่ไหน แต่อยู่ที่นี่มาแต่เริ่มแรก ที่กล่าวว่าเราอพยพมาจากภูเขาอัลไต และภูเขาอัลไต ปรากฏว่าปัจจุบันอยู่ในประเทศมองโกเลีย ฉะนั้นแปลว่า เราอพยพมาจากประเทศมองโกเลีย เมื่อ 800 ปีที่แล้ว และสมัยที่มองโกเลีย เรื่องอำนาจ คือ บุคไปทั้ง

ยุโรปและเอเชีย รวมทั้งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขณะนั้นยังไม่มีประเทศไทย มีแต่เวียดนาม และประเทศเวียดนาม ถ้าเป็นจริงตามความเชื่อดังกล่าวเป็นจริง เราคงเคยอยู่ในประเทศมองโกเลียมาก่อน ซึ่งจะมีสิ่งที่ตามมามากมาย เช่น อาจจะมีการชักชวนให้คนไทยให้กลับไปดูต้นแบบคนไทยก่อนอพยพและจะมีการศึกษาความเป็นอยู่และวิธีการต่าง ๆ อีกมาก

การพัฒนาประเทศโดยอาศัยจุดขายหรือจุดแข็งในประเด็นประวัติศาสตร์ เช่น ในองค์ปฐมจักรพรรดิ เป็นจุดเด่น เพราะทุกเรื่องทุกพื้นที่ได้อ้างถึง เจงกิสข่านเป็นหลักเสมอ เช่น มีโรงแรม สนามบิน สถานที่สำคัญ ๆ ของทางราชการ การก่อสร้างพิพิธภัณฑ์ การสร้างอนุสาวรีย์ขนาดใหญ่ โดยใช้ชื่อเจงกิสข่านเป็นจุดขาย ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก ทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ แม้บรรดาของระลึก เอกสาร การตีพิมพ์มักจะอ้างอิงเจงกิสข่าน เพราะทั่วโลกได้ยินและทราบผลงานของรัฐบุรุษผู้นี้

การประชุมนานาชาติครั้งนี้นอกจากจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวความคิดและการดำเนินการของประเทศต่างๆ ระหว่างประเทศในเอเชีย - แปซิฟิก ในเรื่องการจัดการความเสี่ยงทางภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction Management) ซึ่งสามารถที่จะนำประสบการณ์และแนวความคิดเหล่านี้มาใช้กับประเทศไทยได้ นอกจากนี้ ยังได้มีโอกาส สัมผัสชีวิตในชนบทและวิถีชีวิตของชาวมองโกเลียอย่างกว้างขวางและทำให้เข้าใจประเทศนี้ดีขึ้น และอยากเห็นเพื่อนบ้านประเทศนี้ได้พัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน ประชาชนมีความสุขถ้วนหน้า

